

Zubiak

Gako-hitzak:
Arkitektura eskola. Hezkuntza. Bolonia

“Arkitekturako karrera aukeratzearen arrazoiatariko bat teknika eta sormena uztartzen zituela izan zen”

Ander Gortazar

60 urte pasa dira Charles Percy Snow zientzialari ingelesak Two Cultures hitzaldia eman zuenetik. Iñaki Irazabalbeitiaren itzulpenari esker izan nuen haren berri (Bi Kulturak, Elhuyar edizioak, 2007) eta zer pentsa eman zidan. Snowek defendatzen zuen **ezagutza ulertzeko bi kode ezberdin zeudela, hots, kode zientifiko-teknikoa eta kode humanista**, eta salatzen zuen bi kode horien arteko amildegia handitzen zihoala etengabe. Iñaki Irazabalbeitiak kezka hori bere egin eta egungo Euskal Herrira estrapolatzen du, bi adibideen arteko urte eta kilometro saltoari zor zaion errespetuz.

Bistakoa da **zubiak beharrezkoak direla amildegiaren bi ertzak lotzeko**, eta zubi-izaera hori (horietako bat behinik behin) arkitekturari loturik ikusi izan dugu maiz. Ez naiz ni arkitektura handiestearen aldekoa, baina karrera hau aukeratzearen arrazoiatariko bat hori izan zen, teknika eta sormena, biak ala biak uztartzen zituela, alegia. Sinetsita nongoen ulertzen zailak diren kontzeptuak (batzuek alboratuak) eta azaltzen zailak direnak (besteek gutxietsiak) jorratzeak ikuspuntu orokor bat ematen ziola arkitektoari, eta horrek, aldi berean, eraikuntzaren munduan halako gidaritza bat izatea ahalbidetzen ziola. Eta esango nuke zubi-izaera hori bera izan dela arkitekturari ospea eman dion ezaugarria.

Aitortu behar dut eszeptiko samar nabilela azkenaldian. Ez dakit nekea den, adina, karrera-amaieran azaleratzen diren ohiko beldurrak ala krisiak eragindako ajeak; kontua da arkitekturaren irakaskuntza eta etorkizuna ahotan hartu ditugunean ikuspuntu ezkorrak nagusitu direla ikaskideon artean. Laburbilduz, **sumatzen dugu arkitektura erosoagoa den diseinu soilari lotzen ari zaiola, eta kode teknologikoari muzin egiten diola**, nolabait.

Ea zertzelada batzuen bidez azaltzea lortzen dudan.

Plan berriaren lehenengo belaunaldia izan da gurea. Karrera 6+1 formatutik 5+1 formatura pasatu da, eta hori eskertzekoa den arren, beldur naiz mozketa hori ez ote den gai teknikoenen kaltetan izan. Gainera, irakasgaien programa berriak guztiz finkatu gabe daudela dirudi, are gehiago guretzat, gure belaunaldia, lehenengoa izan den neurrian, berrantolaketa horren kalteak gehien pairatu dituen izan baita. Kontuak kontu, hanka bat eskolatik at dudan honetan, hankamotz (kasik muti-latua) ikusten dut neure burua gai teknikoaren arloan.

Atzerrian bide hori aspaldi egin zutela dirudi. Kanpoan ikasteko aukera izan dugunok ikusi dugu, salbuespenak sal-

Irudia: Irati Burgues

buespen, gai teknikoan alboratzea nahiko arrunta dela beste herrialdeetan. Horren adibide dira konbalidazioak egiteko orduan ditugun oztopoak eta, oro har, gai tekniko hauek duten zailtasun maila baxua. Teknikaren alboratze horrek sormen-prozesuari lagunduko balio gaitz erdi, baina esango nuke lehenengoaren gabeziak bigarrenaren pobretzea dakarrela ezinbestean.

Lan-munduan ere, arazo teknikoak kalkulatuak bulego espezializatuagoetara bidaltzen dira maiz. Arkitektura-estudioen tamaina txikia eta proiektuak aurkezteko epe laburrak izan daitezke egoera horren arrazoiatariko bat. Horrek ez du zertan txarra izan, proiektua sinatzen duenak (arkitektoak, alegia) prozesu honen gaineko kontrola izaten jarraitzen badu, betiere. Zubi-izaera horrek, ezagutza zabal horrek ematen dio, teoriarik, proiektua sinatu eta horrek dakarren erantzukizuna bere gain hartzeko ardura.

Eta azkenik Bolognako prozesua dugu. Tentu handiz ukitu beharreko gaia da, arduradunek ezer gutxi esaten digutelako, baina batez ere, dagoen eztabaida eskasari ez dariolako, preseski, irakaskuntza-debate usaina, bestelako kiratsa baizik. Arkitektoari dagokionez, zurrumurru asko dabil aspaldian: goi-mailako karrera izateari utziko diola (gradu ikasketa bihurtuz, master beharrez), arkitektura teknikoaren pare izango dela, proiektuak sinatzeko zailtasunak izango ditugula eta abar. Ez dakit hau guztia egia den, egia osoa ez den ala uste ustela den, baina nik zera ondorioztatzen dut: beste ofizio batzuekin gertatzen ez den bezala, arkitektoaren rola ezbaian jartzen ari dela.

Bolognako prozesuak Mendebaldeko (edo behintzat, Europa mailako) unibertsitate-sistemaren batasun batera garamatza, eta batasun horrek arkitektura ulertzeko modu bateratu bat eskatzen du halaberrez. Arkitektura ulertzeko era da, agian, jokoan dagoena, eta nire irudipena da gailentzen ari diren tesiak erosoago sentitzen direla ideia eta formaren arloan isolaturik, eta beraz, hasieran aipatu dudan zubi-izaera hori ukatu egiten diotela arkitektoari, nahigabe bada ere, amildegiaren albo batean kokatuz.

Sormenaren logika eta logika teknikoa, bi kultura horien gaineko kontrolik gabe, zalantzan jartzen dut proiektuen gidaritza eramateko arkitektoak duen egungo zilegitasuna. Eta pilotu automatikorik ez dago, gurean. 🙌

